

Nr.: 731.871

KORT VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS VAN DE
ELF GROOTSTE POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP 19 DECEMBER 1963
TE 's-GRAVENHAGE

=====

Aanwezig zijn de heren:

Van de politieverbindingen:

- Arnhem
- Amsterdam
- Groningen
- Rotterdam
- Arnhem
- Nijmegen
- Haarlem
- Amsterdam
- Arnhem
- Enschede
- Rotterdam
- Groningen
- Tilburg
- Eindhoven
- 's-Gravenhage
- Utrecht
- 's-Gravenhage
- Haarlem

Van de B.V.D.:

Mr. J.S. SINNINGHE DAMSTÉ (Voorzitter),

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ de vergadering openend, heet de heer welkom, die de heer als chef I.D. te Haarlem gaat opvolgen. Hij deelt mede, dat de "Richtlijnen Exploitatie van Politieke Gegevens" nog steeds niet door de Minister van Binnenlandse Zaken zijn uitgegeven; ze liggen nu bij het Ministerie van Justitie om advies.

Hierna gaat Mr. DAMSTÉ over tot het geven van enige beschouwingen naar aanleiding van het onlangs verschenen rapport van Lord Denning in de z.g. Profumo-zaak.

Wie sensatie verwacht, zal teleurgesteld worden, want het zal hier gaan over deel II van het rapport van Lord Denning, betreffende de werkzaamheid van de Britse veiligheidsdienst. Spreker acht de zaak in hoofdtrekken bekend en geeft daarover dan ook slechts een korte beschrijving. Wat de feiten betreft wil hij zich bij zijn critiek beperken tot die feiten, die door Lord Denning zijn vermeld.

Vervolgens geeft spr. een chronologische opsomming van de relevante feiten, en van Lord Denning's beoordeling daarvan. Deze laatste komt hierop neer:

1. De Britse veiligheidsdienst was niet geschokt door Ward's verzoek - op instigatie van Iwanov - aan Christine Keeler om bij Profumo uit te vissen, wanneer Duitsland atoomkoppen van de V.S. zou krijgen: er was nl. geen aanwijzing dat Christine dit aan Profumo inderdaad had gevraagd, althans dat Profumo ooit iets zou hebben losgelaten. Voor de Britse veiligheidsdienst M.I. 5, kon slechts aan de orde komen de vraag, of Ward niet zou worden vervolgd wegens uitlokking tot schending van staatsgeheimen; waar vanafgezien werd omdat dan Christine de enige getuige - en zeker geen beste - zou zijn.
2. Er was geen security-risico, want Iwanov was al weg en er behoefde geen twijfel te bestaan aan de loyaliteit van Profumo. Mogelijk had hij een affaire met Christine gehad, doch dat regardeerde M.I. 5 niet; het zou misschien politieke implicaties hebben, maar security-relevant zou het niet zijn. Misschien zou het wenselijk geweest zijn de Minister-President te waarschuwen als die het nog niet wist, maar diens departement wist er immers van en men zou daar met Profumo spreken. Weliswaar wist M.I. 5 niet van het resultaat, maar er was ook geen rapport aan M.I. 5 gevraagd.
3. Het algemene directief aan M.I. 5 beperkte de werkzaamheid van de dienst zeer nadrukkelijk tot de veiligheid van de staat, niet daarbuiten, tenzij in geval van een bijzonder belangrijk openbaar belang. Het is dit directief geweest dat tot driemaal toe M.I. 5 deed besluiten in negatieve zin, nl. om zich niet te bemoeien met iets dat niet duidelijk een security-zaak was. Lord Denning: I cannot blame them for that decision.

Toch vraagt Lord Denning zich af, of M.I. 5 zich niet ge-
roepen had kunnen voelen om spontaan naar MacMillan's departe-
ment te gaan, toen gebleken was dat de geruchten omtrent de
affaire Profumo-Keeler waarschijnlijk wel juist waren; M.I. 5
was immers al door "Admiralty House" in de zaak betrokken ge-
weest. Aan de hand van het beperkende directief beantwoordt
Lord Denning de vraag ontkennend en hij besluit: Zo komt men
tot de conclusie dat deze zaak zonder precedent was. De uiterst
belangrijke politierapporten waren niet aan de ministers aan-
geboden, hetgeen i.c. onheil heeft gebracht. Maar de regerings-
machinerie voorzag niet in deze situatie, immers de veiligheids-
dienst achtte geen security-risk aanwezig, maar slechts een ge-
val van moreel wangedrag van een minister en daar bestaat geen
procedure voor.

Volgens Lord Denning heeft M.I. 5 het security-aspect
toen het zich voordeed volledig behandeld: M.I. 5 rapporteerde
aan alle betrokkenen en zag als voornaamste gevaar slechts
Iwanov en Ward. De dienst zorgde dat Profumo en andere minis-
ters werden gewaarschuwd voor Ward en lichte ook het Foreign
Office in. Er was geen reden om aan een security-lek te denken.
Tot zijn conclusies kwam M.I. 5 eerlijk en redelijk en men kan
derhalve niet zeggen dat de dienst tekortgeschoten is.

Evenmin is de politie tekortgeschoten, Special Branche,
de I.D. van de Londense politie, heeft in elk opzicht goed
samengewerkt met de veiligheidsdienst.

Lord Denning vat nog eens samen: Er is geen machinerie
voor gevallen van moreel wangedrag; noch de veiligheidsdienst,
noch de politie heeft in zo'n geval reden voor een onderzoek
als er iets bekend wordt, evenmin hebben ze een meldingsplicht.
En het is maar goed ook dat ze niet in het privéleven van
staatsburgers gaan duiken, want het Koninkrijk is geen politie-
staat! Als dus een minister zich misdraagt en er komt schan-
daal, dan is dat een zaak van die minister en van zijn collega's.
Het is hun verantwoordelijkheid en van niemand anders.

Mr. DAMSTÉ kan veel van Lord Dennings beschouwingen onder-
schrijven, maar meent dat in Nederland de zaak anders gelopen
zou zijn. De BVD heeft wel degelijk slechts beperkte taken,
maar zo beperkt als de Britse dienst zal de Nederlandse veilig-
heidsdienst zich zeker niet opstellen. In de gegeven situatie
zou spreker ongetwijfeld al in een zeer vroeg stadium de Minis-
ter van Binnenlandse Zaken hebben ingelicht en alert zijn ge-
bleven. Een bepaalde "machinerie" is er in Nederland niet voor
zulke gevallen, maar ook niet nodig.

Discussie

Naar aanleiding van desbetreffende opmerkingen van een
aantal aanwezigen zegt Mr. DAMSTÉ, dat Lord Denning kennelijk
van gedachte is geweest dat er niemand mee gediend is als een
schuldige wordt aangewezen. Derhalve werd dit een rapport
"zonder likken uit te delen".

De grenzen van het terrein der werkzaamheden van een veiligheidsdienst zijn scherp te stellen. Aan de BVD is overigens nooit de vraag gesteld, of er te veel is gedaan. De BVD stelt zich bewust anders op dan de Britse dienst. Wij waren in een dergelijk geval naar onze eigen minister gegaan, die terzake zijn eigen beleid bepaalt. En toen Iwanov weg was, moest men zich de vraag stellen, wat heeft hij gedaan ? Uit het rapport Denning blijkt daarvan niets.

Mr. DAMSTÉ zegt niet te weten wat er verder in deze zaak zal worden gedaan. Er is overigens nog een geheim deel aan het rapport Denning toegevoegd, dat verder alleen aan de leider van de oppositie is toegezonden.

Mr. DAMSTÉ attendeert vervolgens de aanwezigen op het feit, dat bij de laatstgehouden verkiezingen geknoeid is met een kandidatenlijst. Een aantal van de vereiste handtekeningen was vervalst.

Rondvraag

Op een vraag van de heer antwoordt Mr. SINNINGHE DAMSTÉ, dat tot op heden weinig exacte gegevens bekend zijn over de Zweedse spion Wennerström. Wel is hem bekend dat W. reeds in 1959 ongunstig bekend stond. Hij werd op den duur van spionage verdacht en er werd een val opgesteld. De betrokken minister werd te laat ingelicht. In Zweden is de Veiligheidsdienst een onderdeel van de gemeentepolitie van Stockholm, ressorterende onder de Minister van Justitie. Het crimineel aspect praevaleerde. Hij werd dan ook binnen 12 uur gearresteerd !

Zweden is neutraal en is niet scheutig met het geven van informatie. De vraag om inlichtingen staat uit, maar het zal lang duren voor er antwoord komt.

Tot besluit van deze bijeenkomst en ter afsluiting van het jaar deelt Mr. DAMSTÉ mede, dat 1963 voor de BVD een belangrijk jaar is geweest. De Dienst was nogal eens in het nieuws. Toen in Duitsland over de telefoonaffaire werd gesproken, was te verwachten dat ook in Nederland vragen niet zouden uitblijven. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft het af luisteren van de telefoon door de BVD terecht toegegeven. Als er niet werd afgeluisterd, zou de BVD geen knip voor de neus waard zijn. Aan de Kamercommissie voor de BVD zijn dan ook bijzonderheden gegeven. Het betreft hier een beperkt aantal gevallen, in de spionagesfeer gelegen. De waarborg tegen misbruik is het fiat van 4 ministers. "Het gordijn moet nu weer neer".

De verhouding tot de politie was in het afgelopen jaar goed. De heer CRABBENDAM ging in het afgelopen jaar weg. Zijn plaats werd ingenomen door de heer , geassisteerd door de heer .

Deze overgang is gunstig verlopen. Er wordt dezerzijds bij de politieverbindingen thans meer de nadruk gelegd op de "spontane melding", d.w.z. op art. 32 van het K.B., nl.: "de melding aan de BVD van wat van belang kan zijn". Een en ander heeft reeds geleid tot een succes.

Tenslotte wenst Mr. SINNINGHE DAMSTÉ alle aanwezigen zowel zakelijk als persoonlijk een voorspoedig 1964.

In overleg met de aanwezigen stelt Mr. SINNINGHE DAMSTÉ de datum van de eerstvolgende vergadering vast op 19 maart 1964.